

1.10.2024

Museonjohtaja

Helsingin kaupunginmuseon lausunto Malmin Kiitotienkortteleiden asemakaavan muutoksen luonnoksesta

HEL 2023-007667 T 10 03 03

Helsingin kaupunkiympäristön toimialan asemakaavoituspalvelu on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Malmin Kiitotienkortteleiden asemakaavan muutoksen luonnoksesta. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja esittää kantanaan seuraavaa.

Asemakaavan muutosalue sijoittuu Malmin entisen lentokentän alueelle. Lännessä ja lounaassa alue rajautuu Sunnuntaipalstojen ja Nallenmäen pientaloalueisiin. Pohjoisessa alue ulottuu Fallkullan tilan eteläreunalle sisältäen osan Malminkaari-kadusta. Muilta osin alue rajautuu vielä rakentamattomiin entisen Malmin lentokentän alueisiin. Idässä rajana on Ensimmäinen kiitotie, etelässä suunnitellut Nallenrinteen ja Lentoasemankortteleiden alueet ja lännessä, Sunnuntaipalstojen välissä, Sunnuntaikortteleiden alue. Asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmavaiheen jälkeen kaavamuuotosaluetta on pienennetty alueen luoteisnurkassa ja Auertien länsipuolinen osa Malminkaaresta on rajattu pois kaavamuuotosalueesta.

Kiitotienkortteleiden asemakaavan muutosalueesta suunnitellaan Malminkentän keskusta. Kaavaselostuksen luonnoksen mukaan kaavaratkaisun tavoitteena on muodostaa edellytykset Kiitotienkortteleiden alueen kehittämiseksi ja mahdollistaa asuntojen, palveluiden, katujen ja puistoalueiden rakentaminen alueelle. Asemakaavassa ratkaistaan lisäksi alueen läpi kulkevan Viikin-Malmin pikaraitiotien linjaus sekä keskustan raitiotiepysäkin sijoitus. Suunnittelualueelle sijoittuu osa Lentoasemanpuistosta, joka muodostaa keskeisen osan koko Malminkentän aluetta yhdistävää uutta laajaa puistoverkostoa, joka kytkee alueen ympäristöönsä ja tarjoaa alueen ja lähiympäristön asukkaille monipuoliset virkistysmahdollisuudet. Puiston maisema-arkkitehtuurikilpailun voittajaehdotuksen pohjalta laadittu yleissuunnitelma toimii kaavaratkaisun lähtökohtana. Nyt kaavoitettava osuus on pohjoisin osa puistokokonaisuudesta. Muu osa puistosta on jo kaavoitettu lainvoimaisessa Lentoaseman-kortteleiden asemakaavassa.

Nykyisin alueella sijaitsee keskeinen osa Malmin entisen lentokentän kiitoradoista ja niitä palveleita huoltoreittejä. Voimassa olevissa asemakaavoissa (1964/1977/2019) alue on merkitty lentokenttäalueeksi (LL), asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK), puistoalueeksi (P) sekä katualueeksi. Yleiskaavassa 2016 kaavoitettava alue sijoittuu lähikes-

1.10.2024

Museonjohtaja

kusta C3, asuntovaltainen alue A2 sekä A4 alueille. Helsingin kaupunki omistaa alueen ja kaavoitus on tullut vireille kaupungin aloitteesta.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan 1.12.2015 hyväksymässä ja 29.11.2016 muuttamassa Malmin lentokentän alueen kaavarungossa alue on merkitty suurimmalta osin Kerrostalovaltaiseksi asuntoalueeksi (AK) sekä Kerros-talovaltaiseksi asumisen ja hallinnon sekä palvelujen alueeksi (AK/P). Sunnuntaipalstoihin rajautuva länsireuna on kapealta osaltaan merkitty Asuntoalueeksi, jolle saa rakentaa pientaloja ja kerrostaloja (A). Keskeisimmät korttelialueet on merkitty keskustatoimintojen alueeksi sekä kerrostalovaltaiseksi asuinalueeksi (C/AK) ja pieneltä osin julkisten palvelujen ja hallinnon alueeksi (PY). Alueen itäreuna on merkitty puistoalueeksi (VP). Neljännän kiitotien alue on merkitty ka-
tuaukioksi/toriksi ja sen kautta kulkee raitioliikenteen yhteystarvemer-
kintä pohjoiseen, etelään ja länteen. Kiitoteillä on merkintä ”Historialli-
sen kiitotien linja, kiitoteiden linjaukset tulee huomioida kaupunkiraken-
teen suunnittelussa siten, että niiden luettavuus säilyy uudessa kau-
punkirakenteessa”.

Kaupunginmuseon kanta

Kaava-alue sijaitsee pääosin valtakunnallisesti merkittävällä rakenne-
tulla kulttuuriympäristöalueella (RKY 2009) Malmin lentoasema. Kaava-
alueelle sijoittuvat keskeisiltä osin lentoaseman kiitotiet. Ensimmäiset
neljä betonikiitorataa olivat 800 metrin mittaisia. Vuonna 1940 pääkiito-
rata on jatkettu 1 400-metriseksi. Kiitoratoja on sittemmin laajennettu ja
päällystetty uudelleen. Kaupunginmuseo on lausunut Malmin Kiitotien-
kortteleiden asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunni-
telmasta (12.10.2023). Museo piti lausunnossaan tärkeänä, että suun-
nittelun lähtökohtana pidetään kiitoteiden historiallisten linjausten säilyt-
tämistä. Museo korosti, että alueen yksityiskohtaisempi suunnittelu tu-
lee toteuttaa niin, että lentokenttäalueen rakennusten ja kiitoratojen his-
toria on edelleen ymmärrettävissä.

Kaavaselostuksen luonnoksessa todetaan, ettei lentoasemarakennus-
ten ja kiitoteiden muodostaman kokonaisuuden säilyttäminen nykyisel-
lään koko laajuudessaan ole mahdollista, mutta suunnittelussa on pyrit-
ty huomioimaan lentokenttäalueen merkitys valtakunnallisesti arvok-
kaana kulttuuriympäristönä ja mahdollistamaan myös tulevaisuudessa
terminaalien ja hangaarin hahmottaminen osana avointa maisematilaa.
Kaavaratkaisun mukaan kiitoteiden pintamateriaalien säilyttäminen on
suunniteltu kiitoteiden risteyskohdassa olevalle alueelle, jossa on jäljel-
lä betonilaattoja ilman myöhemmin päälle tehtyä asfaltointia. Lento-
asemanpuiston yleissuunnitelmassa maaston uusi tasaus on suunniteltu
siten, että betonilaatoituksen säilyttäminen osana puistoa olisi tällä alu-
eella mahdollista. Alue on Kiitotienkortteleiden kaava-alueelle sijoittu-

1.10.2024

Museonjohtaja

valta osaltaan merkitty kaavaluonnokseen merkinnällä ”s – Säilytettävä alueen osa.”

Hulevesien johtamisen vuoksi alueelle tullaan asemakaavan mukaisesti rakentamaan kokonaan uusi topografia. Nykyisen maanpinnan alapuolelle ei pohjaveden vuoksi voida mennä, joten topografia muodostetaan maantäytöin. Uusi topografia on sovitettu yhteen tulevan kaupunkirakenteen kanssa. Kaupunginmuseon näkökulmasta on valitettavaa, ettei kiitoteitä pystytä laajemmin säilyttämään ja erityisesti kiitoteiden materiaalit merkintöineen joudutaan pitkälti uusimaan. Kiitoteiden alkuperäisestä käytöstä kertovat pinnoitemateriaalit ja merkinnät ovat kulttuurihistoriallisesti tärkeitä yksityiskohtia, joita säilyttämällä myös korostetaan uuden rakennettavan alueen omaleimaisuutta sekä identiteettiä ja sidotaan uusi alue osaksi entisen lentokentän historiaa. Museo pitää kuitenkin positiivisena, että kaavakarttaan on entisten kiitoteiden kohdalle merkitty näkemäalueeksi (nä) varattuja osia, joiden avulla entisten kiitotielinjojen pitkät näkymät on mahdollista vielä osittain hahmottaa.

Museo toi myös aiemmassa lausunnossaan esiin, että Malmin lentoaseman ympäristöhistoriaselvityksessä korostetaan terminaali- ja hangaarirakennusten yhteyttä lentokenttään sekä avaraan maisemaan ja avoimen tilan säilymisen todetaan kuuluvan rakennusten arkkitehtuuriin. Museo esitti lausunnossaan, että riittävän avointa maisemaa sekä tärkeitä näkymiä, erityisesti terminaalirakennuksen osalta, vaalitaan ja alueen uudisrakennukset toteutetaan nämä kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet huomioiden. Suojellun lentokenttärakennuksen lähistölle sijoittuu kaavakartan luonnoksessa yleisten rakennusten korttelialue (Y) sekä asuinkerrostalojen korttelialueita (AK). Rakennusten korkeudet vaihtelevat yleisten rakennusten korttelialueen kahdesta kerroksesta (II) asuinkerrostalojen viiteen (V) ja kuuteen (VI) kerrokseen. Kaava-alueen ulkopuolelle jäävän suojellun terminaalirakennuksen erottaa kaavoitettavasta alueesta kaistale Lentoasemanpuistoa. Suojeltu entinen terminaalirakennus tarjosi lentomatkestajille modernit tilat sekä hyvät näköalat sylinterinmuotoista rakennusta kiertävien nauhaikkunoiden ansiosta. Kaupunginmuseo pitää positiivisena, että Lentoasemanpuisto muodostaa avoimen laajenevan maisematilan entisten terminaali- ja hangaarirakennusten edustalle, jolloin terminaalirakennuksesta avautuvat näköalat säilyvät osittain, vaikka maisema muuttuukin lentoasemasta puistoalueeksi.

Kaavaselostuksen luonnoksessa ei ole vielä tarkemmin kuvailtu kaavaratkaisun vaikutuksia rakennettuun ympäristöön, kaupunkikuvaan ja kulttuuriympäristöön. Kaupunginmuseo edellyttää, että muutokset tuodaan selkeästi ja havainnekuvin kaavaselostuksessa esiin. Kaavaratkaisun toteuttamisella tulee kuitenkin olemaan merkittävä vaikutus alueen kaupunkikuvaan. Entisen lentokenttäalueen avoin alue tulee muut-

1.10.2024

Museonjohtaja

tumaan suurelta osin suljetuksi ja rakennetuksi alueeksi. Laadittu kaavaratkaisu on Helsingin yleiskaavan 2016 mukainen. Kaavoitettavan alueen ympäristössä ovat lainvoimaiset Nallenrinteen ja Lentoaseman kortteleiden asemakaava-alueet sekä päätöksenteossa oleva Sunnuntaikorttelien kaava-alue. Malminkentälle keskeisesti sijoittuvasta Lentoasemanpuistosta käytiin lisäksi kansainvälinen maisemaarkkitehtuurikilpailu. Muutoksen myötä alue menettää kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaita ominaispiirteitään, vaikka Lentoasemanpuisto yhdessä lentoasematerminaalin ja -hangaarin kanssa jäävät muistuttamaan entisestä kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaasta lentokenttämaisemasta.

Lisätiedot

Katariina Ruuska-Jauhijärvi, tutkija, puhelin: 09 310 36473
katariina.ruuska-jauhijarvi(a)hel.fi

Reetta Heiskanen
museonjohtaja